

Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση, Δια βίου Μάθηση: Θεωρία και Πράξη

Ενότητα 9: Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής
ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Γιώργος Κ. Ζαρίφης

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

Κίνητρα συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ζητήματα πρόσβασης και διευκόλυνσης της μάθησης στους ενηλίκους, ο ρόλος και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 9^ο

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

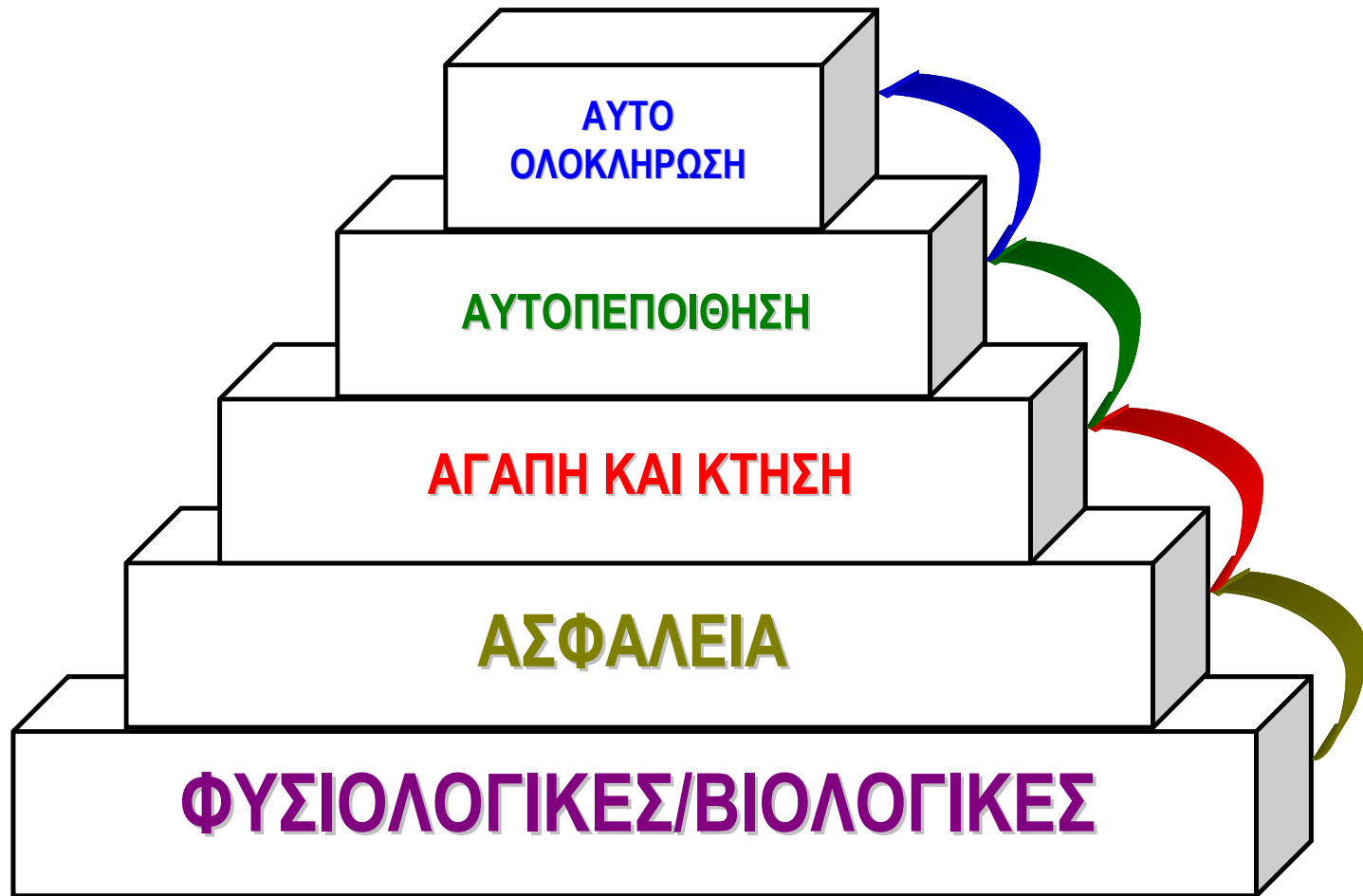
Ιεράρχηση αναγκών κατά τον Maslow, σύγχρονες προσεγγίσεις κινήτρων μάθησης και συμμετοχής, συμμετοχή και μη-συμμετοχή, παράγοντες που επιδρούν στην επιλογή των ενηλίκων να συμμετέχουν σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα, ζητήματα πρόσβασης και τρόποι ενίσχυσης της συμμετοχής των ενηλίκων σε προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (1/21)

Ο ρόλος της «δύναμης» ή του κινήτρου που βρίσκεται πίσω από τη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση, αλλά και η σύνδεση του με τη μάθηση εν γένει, αποτελεί για όσους ασχολούνται τόσο θεωρητικά όσο και ερευνητικά, αλλά και πρακτικά με το πεδίο μελέτης που αφορά στην εκπαίδευση των ενηλίκων, το μεγαλύτερο ίσως κεφάλαιο στην κατανόηση τόσο των ενδογενών όσο και των εξωγενών «μηχανισμών» που καθορίζουν το λειτουργικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ένας ενήλικος ενεργοποιείται, για να πετύχει την ικανοποίηση των μαθησιακών του αναγκών, μέσα από συνειδητά οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες τυπικού, μη τυπικού ή και άτυπου χαρακτήρα.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (2/21)

Η ιεράρχηση των αναγκών κατά τον Maslow

[Προσαρμογή από Jarvis, 1988: 15]

Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση, Δια βίου Μάθηση: Θεωρία και Πράξη
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (4/21)

Η κινητήρια εγγενής δύναμη πηγάζει από τις ανθρώπινες ανάγκες και εκδηλώνεται με την αναζήτηση μεγάλης ποικιλίας «αντικειμένων», διαφορετικών ως προς τα χαρακτηριστικά τους αλλά όμοιων ως προς τη λειτουργία τους. Τα «αντικείμενα» αυτά καλούνται κίνητρα. Κίνητρο λοιπόν ονομάζεται μια αποκτημένη από τη μάθηση (την εμπειρία) μορφή (συμπεριφορά) που παίρνει η ανάγκη. Είναι ένας τρόπος, ένα μέσο αναζήτησης τρόπων ικανοποίησης των αναγκών και είναι διαφορετικός κάθε φορά για το κάθε άτομο (π.χ. συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες). Το κίνητρο συνδέεται άμεσα με το μέσο για την ικανοποίηση μιας ανάγκης. Ωστόσο εάν το μέσο ή κάποιο στοιχείο του το οποίο έχει σχετιστεί με το κίνητρο οδηγήσει στη μη-ικανοποίηση μιας ανάγκης (υποβιβασμός του κινήτρου), τότε η αλληλουχία «σπάει» με αποτέλεσμα να έχουμε νέα έναρξη της διαδικασίας με τη δημιουργία ενός νέου κινήτρου για την ικανοποίηση της ανάγκης. Στην περίπτωση όμως που ο στόχος ενισχύεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, τότε έχουμε τη διατήρηση του κινήτρου και έτσι η σύνδεση του κινήτρου με το μέσο (συμμετοχή) παρατείνεται.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (5/21)

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Κόστος συμμετοχής (βιβλία, δίδακτρα, κλπ.) • Ανυπαρξία ελεύθερου χρόνου • Οικογενειακές ευθύνες • Επαγγελματικές υποχρεώσεις • Ανυπαρξία παιδικού σταθμού • Ανυπαρξία μεταφορικού μέσου • Ανυπαρξία αναγνωστηρίου • Οικογένεια/φίλοι έχουν αντίθετη άποψη
ΘΕΣΜΙΚΕΣ ή ΔΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Δεν επιθυμούν το σχολείο με πλήρες ωράριο • Ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση του προγράμματος είναι μικρός/μεγάλος • Τα μαθήματα οργανώνονται σε μέρες και ώρες που δεν εξυπηρετούν • Δεν υπάρχουν πληροφορίες για το τι προσφέρεται • Αυστηρότητα με τις παρουσίες • Δεν υπάρχουν ενδιαφέροντα μαθήματα • Γραφειοκρατία και όροι συμμετοχής (επιλογή, κλπ.) • Δεν ικανοποιούν τις προϋποθέσεις για συμμετοχή στο πρόγραμμα • Δεν υπάρχει πιστοποίηση
ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Φόβος πως βρίσκονται εκτός ορίου ηλικίας (πολύ μεγάλοι σε ηλικία κλπ.) • Έλλειψη αυτοπεποίθησης λόγω χαμηλής βαθμολογίας στο σχολείο • Δεν υπάρχει αρκετή διάθεση ή ενέργεια για συμμετοχή • Δεν βρίσκουν τη μελέτη διασκεδαστική • Έχουν κουραστεί από το σχολείο και τη νοοτροπία στη σχολική αίθουσα • Δεν ξέρουν τι θέλουν να μάθουν ή που θα τους οδηγήσει αυτό που θα μάθουν (έλλειψη στόχων) • Φοβούνται πως μπορεί να φανούν υπερβολικά φιλόδοξοι στους φίλους τους

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (6/21)

Ο Houle χρησιμοποιώντας τα δεδομένα είκοσι δύο (22) συνεντεύξεων με άνδρες και γυναίκες, καταλήγει στη δημιουργία μίας γενικής τυπολογίας με τρεις διαφορετικούς τύπους ενηλίκων συμμετεχόντων σε σχέση όμως με τον τρόπο που αυτοί προσανατολίζονται στη μάθηση και όχι σε σχέση με τους παράγοντες ή τα κίνητρα συμμετοχής τους σε αυτή. Αυτό που ενδιέφερε μάλλον τον Houle δεν ήταν το μέγεθος ή η επίδραση των κινήτρων σε κάθε περίπτωση αλλά το να εξηγήσει για πιο λόγο οι συγκεκριμένοι συμμετέχοντες ήταν τόσο δραστήριοι, μιας και όπως ο ίδιος σημειώνει χαρακτηριστικά *«ήταν τόσο καταφανώς εμπλεκόμενοι σε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα, ώστε ήταν άμεσος και προφανής ο τρόπος ένταξής του σε κατηγορίες»*.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (7/21)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΗΟΥΛΕ

<i>ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ...</i>	<i>ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ...</i>	<i>Η ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ...</i>	<i>ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ...</i>
ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ Ή ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	<i>Επίτευξη/ αντιμετώπιση προβλήματος</i>	<i>Την απόκτηση όσο το δυνατό περισσότερης γνώσης σε συγκεκριμένες περιοχές</i>	<i>Ο στόχος συνήθως επιτυγχάνεται</i>
ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	<i>Ενδιαφέρον για το αντικείμενο</i>	<i>Τη μάθηση που καλύπτει όλα τα μέρη του αντικειμένου</i>	<i>Η μάθηση συνεχίζεται στο ίδιο ή σε παρόμοιο γνωστικό αντικείμενο</i>
ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	<i>Κοινωνικές ανάγκες ή ανάγκη για προσωπική ανάπτυξη (συνήθως απροσδιόριστες)</i>	<i>Την ικανοποίηση των αναγκών που βρίσκεται στην ίδια τη δραστηριότητα</i>	<i>Επιδιώκεται νέα κατάσταση ή δραστηριότητα</i>

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (8/21)

ΚΛΙΜΑΚΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ Ι ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανοποίηση της ανάγκης για προσωπική επαφή • Για την ανάπτυξη φιλίας • Για γνωριμία με άτομα του αντίθετου φύλου
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΙΙ ΕΞΩΘΕΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμόρφωση με τις οδηγίες κάποιου άλλου • Εκτέλεση των προσδοκιών κάποιου με εξουσία • Συμμόρφωση με τις υποδείξεις της εξουσίας
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΙΙΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο • Προετοιμασία για συμμετοχή στα κοινά • Ανάπτυξη των δυνατοτήτων για συμμετοχή σε κοινωνική εργασία
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΙV ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ/ΑΝΕΛΙΞΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλότερο κύρος στην εργασία • Εξασφάλιση επαγγελματικής ανόδου • Αντιμετώπιση του υψηλού και συνεχιζόμενου ανταγωνισμού
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ V ΑΠΟΔΡΑΣΗ/ΔΙΕΓΕΡΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακούφιση από την ανία • Αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού και της εργασίας • Παροχή αντιθέσεων και εναλλαγή στον τρόπο ζωής
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ VI ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Μάθηση για τη μάθηση • Αναζήτηση καινούργιας γνώσης • Ικανοποίηση της περιέργειας

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (9/21)

Θεωρίες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

1. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ (Force-Field Analysis).

Πρόκειται για μια θεωρία η οποία είναι γνωστή και ως Θεωρία Ιεράρχησης Αναγκών - Needs Hierarchy Theory γιατί στηρίζεται στην αντίστοιχη θεωρία του Maslow. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία της οποία υποστηρικτής ήταν ο Miller (1967), η κοινωνικο-οικονομική θέση και η συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα συνδέονται αναπόφευκτα.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (10/21)

2. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΥΤΙΣΗΣ (Congruence Model).

Για τον Boshier (1971) το κίνητρο μάθησης είναι μία λειτουργία αλληλεπίδρασης μεταξύ εσωτερικών ψυχολογικών παραγόντων και εξωτερικών περιβαλλοντικών παραγόντων. Τόσο η συμμετοχή όσο και η εγκατάλειψη ενός προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων, μπορούν να γίνουν ευκολότερα κατανοητές ως λειτουργίες που συνδέονται με τη διαφοροποίηση που πιθανότατα υπάρχει ανάμεσα στον τρόπο με τον οποίο ο συμμετέχων αντιλαμβάνεται ή προσδιορίζει τον εαυτό του και στο ρόλο που παίζουν οι υπόλοιποι παράγοντες (κυρίως άλλοι άνθρωποι) που καθορίζουν το εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (11/21)

3. ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ «ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ-ΣΘΕΝΟΣ» (Expectancy-Valence Paradigm).

Για τον Rubenson (1977) οι ενήλικοι που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες πιστεύουν πως είναι σε θέση να μάθουν, αλλά και να αξιολογήσουν τα αποτελέσματα της μάθησης τα οποία θεωρούν πως θα πρέπει να σχετίζονται με τις προσωπικές τους ανάγκες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η συμμετοχή είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ της κατάστασης κατά την οποία κάποιος προσδοκά ή ελπίζει σε κάτι (expectancy) και του 'σθένους' ή της δύναμης εκείνης που αποδίδουμε στην εκπαίδευση και η οποία εξαρτάται από τα αναμενόμενα αποτελέσματα της συμμετοχής μας σε αυτήν (valence).

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (12/21)

4. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ (Life Transitions Theory).

Πολλές ερευνητικές μελέτες δείχνουν ότι η απόφαση κάποιου ενήλικου να συμμετέχει σε μια εκπαιδευτική δραστηριότητα συνδέεται πολύ συχνά με αλλαγές μικρής ή μεγάλης κλίμακας στη ζωή του (μεταβάσεις). Η έρευνα των Aslanian & Brickell (1980) έδειξε πως σε ένα ευρύ δείγμα Αμερικανών ενηλίκων που συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, φάνηκε έντονα πως μάθαιναν διότι η ζωή τους άλλαζε με κάποιο τρόπο σε ποσοστό άνω του 80 τοις εκατό.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (13/21)

5. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (Reference Group Theory).

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία οι ενήλικοι συνήθως ταυτίζονται με την κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα στην οποία ανήκουν –‘κανονιστική’ ομάδα αναφοράς (normative reference group-NRG)– ή με κάποια άλλη ομάδα στην οποία δεν ανήκουν αλλά επιθυμούν να ανήκουν – ‘συγκριτική’ ομάδα αναφοράς (comparative reference group-CRG). Συνήθως οι ενήλικοι συμμετέχοντες σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες ανήκουν στην κανονιστική ομάδα αναφοράς η οποία είναι και θετικά προδιατεθειμένη στη εκπαίδευση.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (14/21)

6. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (Social Participation Theory).

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η συμμετοχή των ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα πρέπει να εξηγηθεί εν γένει σε σχέση με την κοινωνική συμμετοχή (social participation) (Courtney, 1981). Ο Cookson (1986) υποστηρίζει πως οι θεωρίες που ερμηνεύουν τη συμμετοχή των ενηλίκων αναφέρονται αποκλειστικά στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων δίνοντας μια ιδιαίτερα 'περιορισμένη ψυχολογική αντίληψη της πραγματικότητας' η οποία αποκλείει μια περισσότερο ολιστική θεώρηση του φαινομένου.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (15/21)

B. Συνθετικές προσεγγίσεις (ερμηνευτικά μοντέλα) κινήτρων συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

1. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ (Recruitment Paradigm).

Στη συγκεκριμένη προσέγγιση (η οποία στηρίζεται στη θεωρία Προσδοκία-Σθένος), ο Rubenson (1979) υποστηρίζει πως υπάρχουν τρεις ομάδες μεταβλητών με την εξής σειρά σημαντικότητας: 1. Προσωπικές μεταβλητές (προηγούμενες εμπειρίες, προσωπικά χαρακτηριστικά, άμεσες ανάγκες) και περιβαλλοντικοί παράγοντες (άσκηση ελέγχου, ομάδες αναφοράς, εκπαιδευτικές ευκαιρίες). 2. 'Ενεργή προετοιμασία' (active preparedness) (αντίληψη και ερμηνεία του περιβάλλοντος και των ατομικών αναγκών). 3. Η διακριτή αξία μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας (σθένος) και η δυνατότητα συμμετοχής σε αυτήν με στόχο κάποιο άμεσο όφελος (προσδοκία).

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (16/21)

2. ΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ (Anticipated Benefits Model).

Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση του Tough (1979) προτείνεται η ύπαρξη πέντε σταδίων τα οποία σχετίζονται με τη συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Τα στάδια αυτά συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα οφέλη τα οποία περιμένουν οι ενήλικοι από τη συμμετοχή τους. Σε γενικές γραμμές αμέσως μετά (1) την εμπλοκή σε κάποιο πρόγραμμα ή μαθησιακή διαδικασία παρατηρείται (2) εξασφάλιση της γνώσης ή των δεξιοτήτων για (3) εφαρμογή της γνώσης με στόχο (4) την υλική ανταμοιβή όπως για παράδειγμα η προαγωγή ή (5) την ηθική ή συμβολική ανταμοιβή όπως για παράδειγμα κάποια πιστοποιητικό σπουδών ή πτυχίο κλπ.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (17/21)

3. Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΥΝΟΪΚΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ (Combination of Favourable Circumstances).

Οι Γάλλοι ερευνητές De Montlibert (1973) και Hedoux (1981) κατέληξαν στο συμπέρασμα πως η συμμετοχή είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού αλλά και της αλληλεπίδρασης συγκεκριμένων «ευνοϊκών» γεγονότων και συνθηκών. Ο De Montlibert (1973) θεωρεί πως μόνον όσοι ενήλικοι είχαν μακρόχρονη αρχική εκπαίδευση, διαθέτουν πλεονεκτική επαγγελματική θέση και περιβάλλον που τους ενίσχυε συνεχώς για το πόσο σημαντική είναι η εκπαίδευση για το μέλλον τους, κατορθώνουν να «σπάσουν» τη λογική που οδηγεί σε ανισότητες που αφορούν στην πρόσβαση σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ο Hedoux (1981) συμπληρώνει στην παραπάνω θέση δύο ακόμη συνθήκες που ευνοούν τη συμμετοχή: τη *δυνατότητα κοινωνικής ανόδου* (dynamic of upward social mobility) μέσω της συμμετοχής που συνδέεται άμεσα με την προσδοκία για μελλοντική αλλαγή, αλλά και τη *δυνατότητα εμπλοκής* (involvement) σε ένα μεγάλο αριθμό κοινωνικών δραστηριοτήτων στο μέλλον.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (18/21)

4. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΨΥΧΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ (Psycho-Social Interaction Model)

Πρόκειται για μια προσέγγιση παρόμοια με αυτή του Rubenson, κατά την οποία ένας αριθμός παραγόντων επιδρούν τόσο στη συμμετοχή όσο και στη μη συμμετοχή των ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Για τους Darkenwald & Valentine (1985) οι οποίοι υποστηρίζουν τη συγκεκριμένη προσέγγιση, οι παράγοντες αυτοί είναι οι εξής:

1. πρώιμα ατομικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά.
2. αρχική εκπαίδευση και κοινωνικοποίηση.
3. κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο.
4. 'πίεση για μάθηση' [learning press] (ο βαθμός στον οποίο το κοινωνικό ή το εργασιακό περιβάλλον απαιτεί ή ενθαρρύνει τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση).
5. αξιολόγηση της χρησιμότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων.
6. ετοιμότητα συμμετοχής.
7. ιδιαίτερα ερεθίσματα.
8. εμπόδια στη συμμετοχή.

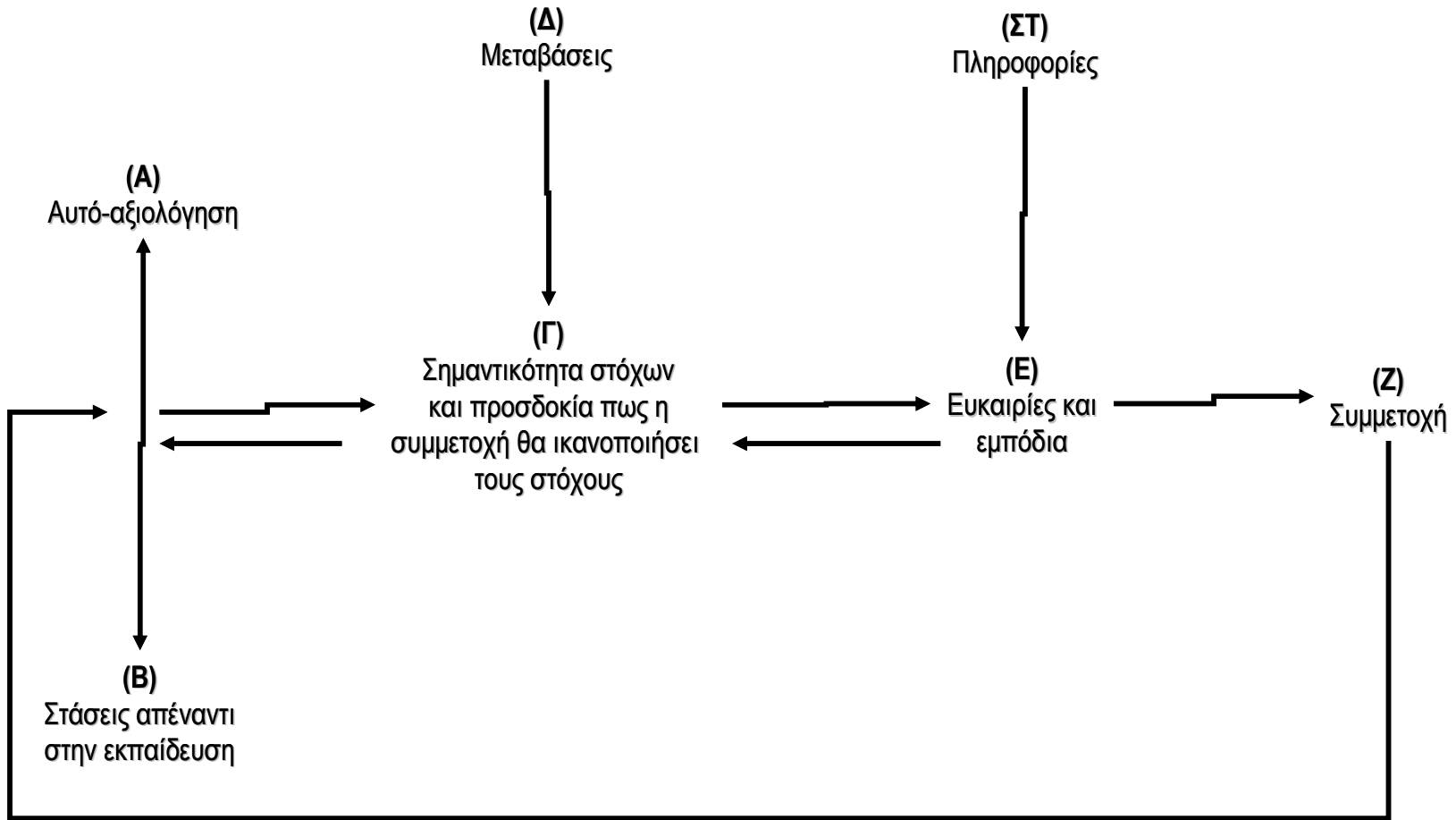
Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (19/21)

5. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ «ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ» (C.O.R - Chain Of Response Model).

Πρόκειται για την προσπάθεια δημιουργίας ενός συνθετικού μοντέλου ερμηνείας των κινήτρων συμμετοχής το οποίο στηρίζεται στα προηγούμενα παραδείγματα. Προϋποθέτει πως η συμμετοχή είναι από μόνη της μία μαθησιακή διαδικασία η οποία δεν προσδιορίζεται από μία μονοσήμαντη δράση, αλλά είναι το αποτέλεσμα μίας αλυσίδας αντιδράσεων κάθε μία από τις οποίες στηρίζεται στην αξιολόγηση της εκάστοτε θέσης του ατόμου στο περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει και κινείται.

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (20/21)

Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (21/21)

Η μέχρι σήμερα συσσωρευμένη γνώση στο συγκεκριμένο χώρο μας έχει βοηθήσει σε αρκετά μεγάλο βαθμό να κατανοήσουμε πως η συμμετοχή των ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες προσδιορίζεται κυρίως μέσω της «σημασιοδότησης» τεσσάρων βασικών εννοιών οι οποίες παρουσιάζονται με μεγαλύτερη συχνότητα τόσο στην έρευνα όσο και στις θεωρητικές προσεγγίσεις που παρουσιάστηκαν· αυτών της αλληλεπίδρασης, της αυτοπεποίθησης, της μετάβασης και της προσδοκίας.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Κ. Ζαρίφης.
«Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση, Δια βίου Μάθηση: Θεωρία και Πράξη. Ενότητα 9.
Μαθησιακές ανάγκες και παράγοντες συμμετοχής ενηλίκων σε εκπαιδευτικές
δραστηριότητες ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS175/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Γεωργία Μπουρουτζή
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

